

## Kirje

23.6.2022

VN/18993/2022

VN/18993/2022-OKM-1

Jakelussa mainitut

**OKM: Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen koulutusvastuujärjestelmän uudistaminen ja koulutusvastuumuutokset**

Koulutusvastuiden sääntelyn tavoitteena on turvata yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen koulutustarjonta kaikilla aloilla yhteiskunnan tarpeiden mukaisesti, varmistaa korkeakoulutuksen tarkoituksenmukainen mitoitus ja voimavarojen optimaalinen kohdentaminen sekä vahvistaa korkeakoulujen mahdollisuuksia vastata yhteiskunnan osaamistarpeisiin, tieteen muutoksiin sekä profiloitua vahvuusalueilleen. Korkeakoulujen koulutuksen tulee monilla aloilla palvella osaamis- ja työvoimatarpeita myös valtakunnallisesti. Koulutusvastuiden tarkastelussa on tärkeää ottaa huomioon yhteys yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen tutkimustoimintaan.

Koulutusvastuiden kokonaisuutta uudistettiin viimeksi vuonna 2014. Lähtökohtana uudistuksessa oli vahvistaa korkeakoulujen autonomiaa siirtymällä yksityiskohtaisesta oppiaine- ja koulutusohjelmatasoisesta sääntelystä laajempien kokonaisuuksien sääntelyyn. Uudistuksen tavoitteena oli antaa korkeakouluille aiempaa paremmat mahdollisuudet toteuttaa eri tieteen- ja koulutusaloja yhdistäviä kokonaisuuksia ja vahvistaa yliopistojen mahdollisuuksia vastata yhteiskunnan osaamistarpeisiin, tieteen muutoksiin sekä profiloitua vahvuusalueilleen. Tämän jälkeen koulutusvastuita on muutettu korkeakoulujen esityksistä. Viimeisimmät muutokset koulutusvastuihin tehtiin alkuvuodesta 2022, jolloin koulutusvastuita laajennettiin huomattavasti.

Koulutusvastuusäätelyn haasteena on ollut korkeakoulujen mahdollisuus vastata nopeasti ja joustavasti uuden tyyppisiin osaamistarpeisiin, joita syntyy yhteiskunnan ja työelämän muutoksista sekä tieteen kehityksestä. Erityisesti tarve perinteiset koulutusalat ylittävälle ja yhdistävälle osaamiselle on kasvamassa. Koulutusvastuilla pitäisi turvata myös yhteiskunnan ja työelämän kannalta tarpeellinen ja välttämätön koulutus. Nykymuotoinen koulutusvastuusäätely voi nopeissa muutostilanteissa olla joustamaton ja rajoittava.

Koulutusvastuiden kokonaisuuden uudistamisella pyritään koulutusvastuiden ajantasaisempaan määrittelyyn sekä nykyistä laajempien kokonaisuuksien sääntelyyn. Tämä lisää joustavuutta ja autonomiaa korkeakoulujen toiminnassa. Lisäksi uudistamisella toivotaan parannettavan korkeakoulujen reagointiherkkyyttä työelämän tarpeisiin vastaamisessa. Uudistamisen toivotaan edistävän myös ammattien välistä liikkuvuutta ja uusien työnkuvien kehittymistä työmarkkinoilla, millä on positiivisia vaikutuksia osaavan työvoiman saatavuuteen.

**Postiosoite**  
**Postadress**  
**Postal Address**  
Opetus- ja kulttuuriministeriö

**Käyntiosoite**  
**Besöksadress**  
**Office**

**Puhelin**  
**Telefon**  
**Telephone**

**Faksi**  
**Fax**  
**Fax**

**s-posti, internet**  
**e-post, internet**  
**e-mail, internet**

PL 29  
00023 Valtioneuvosto

Meritullinkatu 10  
Helsinki

0295 16001  
+358 295 16001

09 135 9335  
+358 9 135 9335

kirjaamo.okm@gov.fi

## Uudistamisen eteneminen

Hallituksen keväällä 2021 hyväksymän kestävyystiekartan mukaan hallitus tukee toimenpiteitä, joilla koulutus ja osaaminen edistävät nykyistä paremmin työllisyyttä ja työmarkkinoiden uudistumista. Opetus- ja kulttuuriministeriö ja korkeakoulut valmistelivat syksyllä 2021 yhdessä toimenpiteitä, joilla edistetään kestävyystiekartan mukaisia tavoitteita. Toimenpiteet koottiin korkeakoulujen kestävä kasvun ohjelman linjauksiksi, jonka osa-alueet ovat osaavan työvoiman tarjonnan lisääminen, koulutus- ja työperäisen maahanmuuton lisääminen, kasvun tukeminen vahvalla TKI-toiminnalla sekä koulutusvastuujärjestelmän uudistaminen.

Koulutusvastuujärjestelmän uudistamisen osalta linjauksissa todetaan, että koulutusvastuusääntelyn alakohtaisen joustavoittamisen ja tutkintonimikkeitä koskevat periaatteet laaditaan opetus- ja kulttuuriministeriön, Unifin ja Arenen yhteisessä valmistelussa. Alakohtaiset ehdotukset laaditaan Unifin ja Arenen yhteistyönä. Alakohtaisessa työssä tulee huomioida jo olemassa olevat työryhmät ja hankkeet, esimerkiksi sosiaali- ja terveysalan korkeakoulutuksen kehittämisen hanke ja kuntoutusalan kehittämisfoorumin työ.

Korkeakoulujen kestävä kasvun ohjelman ohjausryhmä on käsitellyt koulutusvastuujärjestelmän uudistamista kokouksissaan alkuvuonna 2022. Uudistamistyötä ohjaava koulutuksesta vastaavien vararehtorien ryhmä on kokoontunut toukokuussa 2022.

Keskustelua koulutusvastuujärjestelmän uudistamisesta on jatkettu korkeakoulujen ja opetus- ja kulttuuriministeriön välillä. Keskustelussa on tunnistettu koulutusvastuujärjestelmän uudistamisen tarve seuraavien lähtökohtien pohjalta:

Uudistuksella vahvistetaan korkeakoulujen autonomiaa eikä uudistuksella muuteta korkeakoulujen nykyisiä koulutusvastuita. Valmistelussa pyritään sääntelyn väljentämiseen sekä uusien koulutusvastuiden myöntämisprosessin uudistamiseen ja kriteerien muodostamiseen.

Valmisteluprosessin alakohtainen asiantuntijatyö on tarkoituksenmukaista käynnistää sektorikohtaisesti. Unifi ja Arene organisoivat alakohtaisen työskentelyn. Valmistelua on tarpeen tehdä myös sektorien yhteistyönä esimerkiksi työelämän tarpeiden huomioimiseksi sekä sektorien välisten koulutuspolkujen sujuvuuden varmistamiseksi. Valmistelussa tulee ottaa huomioon koulutustarjonnan varmistaminen kansalliskielillä. Valmisteluprosessissa on mahdollista hahmottaa sekä lyhyen aikavälin että pitkän aikavälin muutostarpeita, jotka voivat muuttaa nykyistä koulutusvastuujärjestelmää perustavanlaatuisesti. Pitkän aikavälin muutostarpeet voivat vaatia pidempää aikaa valmistelun ja muutosten toteuttamisen osalta. Opetus- ja kulttuuriministeriöllä on tarpeen mukaan valmius osallistua alakohtaista valmistelua ohjaavaan yhteistyöryhmään tai muuhun Unifin ja Arenen sopivaksi katsomaan rakenteeseen, jolla ohjataan sektorikohtaista valmistelua.

Nyt käynnistyvälle alakohtaiselle asiantuntijatyölle varataan aikaa vuoden 2023 maaliskuun loppuun. Korkeakoulujen kestävä kasvun ohjausryhmässä jatketaan keskustelua valmistelukokonaisuudesta.

Opetus- ja kulttuuriministeriö pyytää Unifia ja Arenea ilmoittamaan alakohtaisen työskentelyn organisoinnista sekä alakohtaista valmistelua koordinoivan yhteyshenkilön ja lisäksi mahdolliset alakohtaiset yhteyshenkilöt ministeriölle ([kirjaamo.okm@gov.fi](mailto:kirjaamo.okm@gov.fi)) **26.8.2022** mennessä.

## Koulutusvastuumuutoksia koskevat esitykset

Opetus- ja kulttuuriministeriö tiedustelelee lisäksi välitöntä tarvetta esittää muutoksia nykyisiin koulutusvastuihin ennen koulutusvastuu-uudistuksen toteuttamista. Muutosesityksiä harkitessaan korkeakoulujen on huomioitava yleinen taloustilanne ja julkisen talouden niukkenevat näkymät. Opetus- ja kulttuuriministeriöllä ei ole mahdollisuuksia osoittaa rahoitusta mahdollisiin uusiin koulutusvastuihin.

Korkeakoulun koulutusvastuukokonaisuuden tarkastelu saattaa edellyttää myös uudelleen ajattelua voimavarojen kohdentamisen suhteen. Uusia koulutusvastuita pohdittaessa on siksi syytä miettiä joistain

nykyisistä koulutusvastuista luopumista. Koulutusvastuu on vastuu hoitaa koulutustehtävä mahdollisimman laadukkaasti. Laatu edellyttää koulutusta tukevaa ja sille perustaa luovaa tutkimusta.

Opetus- ja kulttuuriministeriö haluaa muistuttaa myös opetussyhteistyön mahdollisuuksista. Korkeakoulut näkivät opetus- ja kulttuuriministeriön vuonna 2021 toteuttamassa kyselyssä opetussyhteistyön voimavarojen kokoamisen ja laadun kehittämisen näkökulmasta hyödylliseksi. Yhteistyön mahdollisuuksia ei ole kuitenkaan vielä laajassa mitassa hyödynnetty. Opetussyhteistyön tarjoamia mahdollisuuksia tulisi hyödyntää ensisijaisesti. Mahdolliset koulutusvastuuesitykset pyydetään toimittamaan opetus- ja kulttuuriministeriöön ([kirjaamo.okm@gov.fi](mailto:kirjaamo.okm@gov.fi)) **30.9.2022** mennessä.

Ylijohtaja

Atte Jääskeläinen

Opetusneuvos

Maarit Palonen

Jakelu

Tiedoksi

**VN/18993/2022-OKM-1**

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: